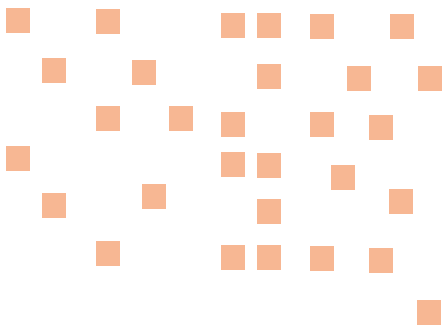

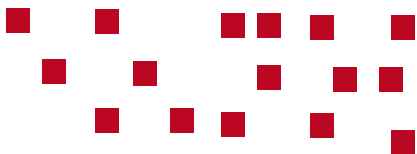
BURUNDI

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/450/2024
06.11.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Burundi.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ok. 13,6 mln.^[1]

Skład etniczny: Hutu (Bantu) 85%, Tutsi 14%, Twa (Pigmeje) 1% oraz ludności z Azji Południowej.^[2]

Skład religijny: chrześcijanie 93,9%, w tym katolicy 58,6%, protestanci 35,3%; muzułmanie 3,4% i inni.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Zgodnie z konstytucją z 2005 r. Burundi jest republiką prezydencką, która uzyskała niepodległość w 1962 r. Wcześniej znajdowała się pod powiernictwem belgijskim.^{[4][5]}

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

W marcu 2023 r. przeprowadzono reformę administracyjną, zmniejszającą ilość regionów z 18 do 5. Obecnie są to: Buhumuza, Bujumbura, Burunga, Butanyerera, Gitega. Reforma jednak jest w trakcie wdrażania i jej pełna implementacja ma nastąpić do 2025 r. Od 2019 r. stolicą Burundi jest miasto Gitega i trwa proces przenoszenia urzędów administracyjnych do nowej lokalizacji. Do 2019 r. stolicą kraju była Bużumbura, która nadal odgrywa wiodącą rolę jako centrum finansowe i handlowe.^[6]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

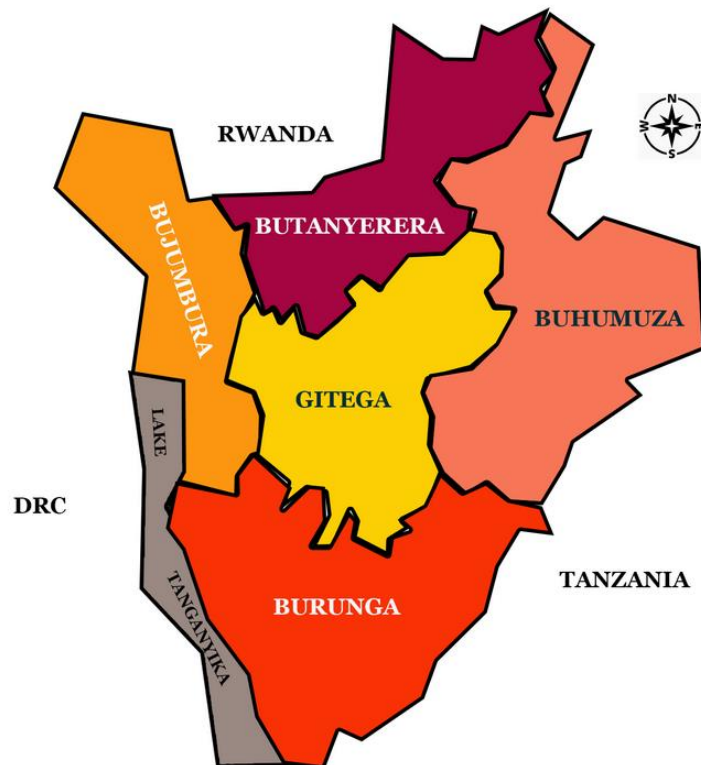
² African Studies Centre, Burundi -- Ethnic Groups, <https://www.africa.upenn.edu/NEH/bethnic.htm>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

⁵ Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Burundi, 21.01.2023, <https://www.gov.pl/web/tanzania/burundi-ie>

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

Mapa. Regiony Burundi.^[7]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent Burundi jest wybierany bezpośrednio, bezwzględną większością głosów (jeśli zajdzie taka potrzeba, w 2 turach) na 7-letnią kadencję. Może on pełnić swą funkcję przez dwie kadencje. Prezydent pełni również rolę szefa rządu i wyznacza radę ministrów.^[8]

Ostatnie wybory prezydenckie odbyły się 20 maja 2020 r. Zwycięstwo odniósł w nich **Evariste NDAYISHIMIYE**, uzyskując 71,5% głosów. Drugie miejsce zajął Agathon RWASA z 25,2% głosów, natomiast trzecie Gaston SINDIMWO – 1,7% głosów.^[9]

Kolejne wybory prezydenckie przewidziane są na 2027 r.^[10]

Rząd i premier. Prezydent stoi jednocześnie na czele rządu i bezpośrednio powołuje podlegających mu ministrów.^[11]

⁷ Region Week, Why Burundi will only have 5 provinces instead of 18?, 11.01.2024, <https://regionweek.substack.com/p/why-burundi-will-only-have-5-provinces>

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

Parlament i wybory parlamentarne. Parlament Burundi składa się z dwóch izb.

W skład **izby wyższej parlamentu – Senatu (Inama Nkenguzamateka)** wchodzi 39 członków, którzy są wybierani pośrednio przez kolegium elektorów rad prowincjonalnych. 30% wszystkich miejsc zarezerwowanych jest dla kobiet. Kadencja Senatu trwa 5 lat. Ostatnie wybory do Senatu miały miejsce w lipcu 2020 r. Zwyciężyła w nich przeważającą liczbą głosów (87,2%) partia Evariste NDAYISHIMIYE o nazwie Narodowa Rada Obrony Demokracji – Front Obrony Demokracji (**National Council for the Defense of Democracy - Front for the Defense of Democracy – CNDD-FDD**).^[12]

Izba niższa – Zgromadzenie Narodowe (Inama Nshingamateka) składa się ze 123 miejsc. 100 członków wybieranych jest w wyborach powszechnych, natomiast 23 jest nominowanych w celu uzupełnienia kwot etnicznych i płciowych. 60% mandatów jest zarezerwowanych dla Hutu i 40% Tutsi, a 3 miejsca należą do ludów Twa, przy czym 30% wszystkich posłów mają stanowić kobiety. Reprezentanci izby niższej są wybierani bezpośrednio na okres 5 lat.^{[13][14]}

Ostatnie wybory do Zgromadzenia Narodowego odbyły się w maju 2020 r. Zwyciężyła w nich partia CNDD-FDD, uzyskując 70,9% głosów. Drugie miejsce zajął Narodowy Kongres Wolności (**Congrès national pour la liberté, CNL**) 23,4%, trzecie Unia na Rzecz Postępu Narodowego (**Union pour le Progress Nationale – UPRONA**), uzyskując 2,5% głosów.^[15]

Kolejne wybory do obu izb parlamentu są przewidziane na 2025 r.^[16]

SYSTEM PRAWNY

System prawny oparty jest na belgijskim prawie cywilnym, jednak ważną rolę pełni w Burundi nadal prawo zwyczajowe.^[17] Sądy najniższego szczebla „sądy wzgórz” (*intahe yo ku mugina*) często opierają swoje wyroki na lokalnym prawie zwyczajowym. Prawo krajowe uznaje ich kompetencje, jednak jedynie w zakresie mediacji i doprowadzenia do pojednania stron.^[18]

KARA ŚMIERCI

W Burundi prawo nie przewiduje kary śmierci za żadne przestępstwo.^[19]

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹³ Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Burundi, 21.01.2023, <https://www.gov.pl/web/tanzania/burundi-ie>

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

¹⁸ Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Burundi, 21.01.2023, <https://www.gov.pl/web/tanzania/burundi-ie>

¹⁹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023 [ACT 50/7952/2024], <https://www.ecoi.net/en/document/2110112.html>

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Według danych ACLED, w 2022 r. w Burundi doszło do ok. 463 różnego rodzaju incydentów dotyczących bezpieczeństwa, w których śmierć poniosło 261 osób (funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), w 2023 r. odnotowano 328 incydentów (zginęło 208 osób), natomiast w pierwszym półroczu 2024 r. – 189 (96 ofiar).^[20]

Za przestrzeganie bezpieczeństwa zewnętrznego odpowiedzialne są przede wszystkim siły zbrojne Burundi (*fr. Force de Defense Nationale du Burundi – FDNB*), liczące około 25 000-30 000 żołnierzy. Odgrywają także pomocniczą rolę, jeśli chodzi o zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego.^[21]

W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest wzmianek o obecności obcych wojsk na terenie tego kraju, natomiast FDNB bierze udział w kilku międzynarodowych misjach pokojowych i stabilizacyjnych, m.in. w Republice Środkowoafrykańskiej (*ang. Stabilization Mission in the Central African Republic – MINUSCA*) i w Somalii (*ang. African Union Transition Mission in Somalia – ATMIS*). Ponadto siły zbrojne Burundi, na podstawie umowy dwustronnej, uczestniczyły w operacjach wojskowych przeciw ugrupowaniom rebelianckim na terenie Demokratycznej Republiki Konga.^[22] Spowodowało to niewielkie akcje odwetowe (głównie w regionie Cibitoke) organizacji takich jak *Forces Démocratiques de Libération du Rwanda – FDLR* będącej jedną z największych zagranicznych grup zbrojnych działających na terytorium DRK.^[23] Odnotowano także ataki *National Liberation Front – FLN (Rwanda)*, jednak skala działań obu organizacji na terenie Burundi jest niewielka i koncentruje się raczej na atakach na posterunki wojska lub policji, nie na ludności cywilnej. Zdarzają się one w pasie przygranicznym. Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. odnotowano 4 ofiary śmiertelne związane z działalnością ww. ugrupowań.^{[24][25][26]}

Niezależnie od rządowych struktur: policji i wojska, w Burundii działają także partyjne bojówki, związane bezpośrednio z partią rządzącą CNDD-FDD, zwane *Imbonerakure*.^[27] Istnieją liczne doniesienia, iż członkowie *Imbonerakure* są odpowiedzialni za pozaprawne zabójstwa, przemoc seksualną oraz przemoc wobec działaczy

²⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

²² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

²³ UN Security Council, FORCES DEMOCRATIQUES DE LIBERATION DU RWANDA (FDLR), <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1533/materials/summaries/entity/forces-democratiques-de-liberation-du-rwanda-%28fdlr%29>

²⁴ UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa; Report of the Secretary-General [S/2023/934], 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2102170/N2336753.pdf>

²⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>

²⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁷ USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089214.html>

burundyjskiej opozycji. Niekiedy także dochodzi do porachunków wewnątrz tej organizacji.^{[28][29]}

W Burundi aktywna jest również grupa zbrojna **Résistance pour un État de Droit au Burundi**, skrót: **RED-Tabara**) – burundyjska bojówka rebeliantów, która powstała w 2015 r. w następstwie kryzysu politycznego w kraju.^[30] RED-Tabara jest odpowiedzialna za śmiertelne ataki na siły bezpieczeństwa Burundi, ale także ludność cywilną tego kraju.^[31]

O wspieranie rebeliantów i nielegalnych grup, Burundi oskarża Rwandę, co prowadzi do napięć dyplomatycznych między oboma krajami.^[32] Do najbardziej niespokojnych regionów kraju należy dawna prowincja **Cibitoke**, region znajdujący się na pograniczu z DRK i Rwandą, gdzie najczęściej dochodzi do incydentów zbrojnych z udziałem nielegalnych bojówek oraz gangów przestępczych.^{[33][34]}

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji wskazujących na to, by w Burundi obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna, godzina policyjna itp.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

Według danych ACLED, w 2022 r. w Burundi w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 155 cywilów, z kolei w 2023 r. odnotowano 139 ofiar cywilnych, zaś w pierwszym półroczu 2024 r. –71 ofiar cywilnych. W całym okresie od 2022 do lipca 2024 r. najbardziej niebezpiecznym regionem jest dawny region Cibitoke, gdzie zginęły 123 osoby (z 365 wszystkich). W większości przypadków (93 osoby) sprawcy zabójstw nie zostali zidentyfikowani, ale zbliżona liczba osób poniosła śmierć z rąk bojówek **CNDD-FDD Imbonerakure** (89 osób) oraz w wyniku przemocy tłumu (47 ofiar). Funkcjonariusze policji Burundi byli odpowiedzialni w tym czasie za śmierć 39 osób.^[35]

²⁸ UN Human Rights Committee, Concluding observations on the third periodic report of Burundi, 29.08.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2099217/G2315712.pdf>

²⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, CNDD-FDD, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁰ Wikipedia, Red Tabara, <https://en.wikipedia.org/wiki/RED-Tabara>

³¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, RED-Tabara, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³² Africa News, Burundi shuts borders with Rwanda after accusing Kigali of funding rebel attacks, 12.01.2024, <https://www.africanews.com/2024/01/12/burundi-shuts-borders-with-rwanda-after-accusing-kigali-of-funding-rebel-attacks/>

³³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁴ Nova News, Burundi: the attacks in Bujumbura rekindle suspicions about Rwanda, 13.05.2024, <https://www.agenzianova.com/en/news/Burundi-the-attacks-in-Bujumbura-rekindle-suspicions-about-Rwanda/>

³⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2022 r. do lipca 2024 r. na terenie Burundi nie odnotowano działań zbrojnych, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.^[36]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

22 grudnia 2023 członkowie RED-Tabara zaatakowali 9 domów w Vugizo (Bujumba Rural) zabijając 20 cywilów.^[37]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. w Burundi nie odnotowano działań odwetowych sił zbrojnych Burundi, których ofiarami byłaby ludność cywilna.^[38]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Burundi, jeden z najgęściej zaludnionych krajów Afryki, boryka się z niestabilnością polityczną i przemocą, wysokim poziomem ubóstwa i rosnącym brakiem bezpieczeństwa żywnościowego. Powtarzające się i niszczyielskie klęski żywiołowe powodują przesiedlenia ludności i zwiększają istniejące potrzeby humanitarne.^[39] Główną przyczyną braku bezpieczeństwa żywnościowego w tym kraju są ekstremalne zjawiska pogodowe mające wpływ na uprawy i źródła utrzymania, rosnąca inflacja, powtarzające się niedobory paliw oraz słaby dostęp do nasion i nawozów.^[40]

Według bazy danych ALCED, działające na terenie Burundi ugrupowania zbrojne nie przyczyniają się do niszczenia infrastruktury cywilnej – ich ataki na cywilów mają punktowy charakter.^[41]

³⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, RED-Tabara, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Armed Forces of Burundi, Police Forces of Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁹ UNFPA (UN Population Fund), <https://www.unfpa.org/data/emergencies/burundi-humanitarian-emergency>

⁴⁰ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Burundi, <https://www.unocha.org/burundi>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Looting, Property destruction, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

10 maja 2024 r. doszło do serii eksplozji w Bużumbura, w wyniku których śmierć poniosły 3 osoby, a 38 osób zostało rannych. O zorganizowanie zamachu została oskarżona grupa RED-Tabara.^[42] Kilka dni wcześniej doszło do wybuchu w barze w Kamenge (Bujubura Maire), którym zginęły 3 osoby a kilka innych odniosło poważne obrażenia. W tym przypadku do zamachu nie przyznała się żadna organizacja.^[43]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Burundi zdarzają się bezprawne egzekucje, porwania, wymuszenia oraz ataki na cywilów. Rząd i powiązane z nim instytucje, w tym funkcjonariusze policji, Narodowej Służby Wywiadowczej (SNR), bojówek Imbonerakure, a w kilku zgłoszonych przypadkach personel wojskowy, dopuszczają się arbitralnych lub bezprawnych zabójstw, często przeciwko rzekomym zwolennikom opozycji lub krytykom rządu.^[44] Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. odnotowano pojedyncze przypadki pozaprawnych zabójstw dokonanych przez członków sił bezpieczeństwa (łącznie z ich rąk zginęły 53 osób). Bojówki Imbonerakure w tym okresie czasu były odpowiedzialne za punktowe ataki na ludność cywilną, w których ginęły zwykle pojedyncze osoby (łącznie 89 ofiar).^[45]

W większości przypadków sprawcy zabójstw i ataków jednak pozostają nieznani. Ataki te mają miejsce w regionie Cibitoke. W sumie od początku 2022 r. zginęło w niewyjaśnionych okolicznościach ponad 90 osób.^[46]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Protesty i demonstracje mogą powodować interwencje władz z użyciem przemocy, jednak od początku 2022 r. do lipca 2024 r. pomimo , że w Burundi odbyło się co najmniej 68 protestów (w tym 2 protesty z interwencją służb bezpieczeństwa) nie odnotowano ofiar śmiertelnych, będących rezultatem tłumienia demonstracji.^[47]

⁴² Nova News, Burundi: the attacks in Bujumbura rekindle suspicions about Rwanda, 13.05.2024, <https://www.agenzianova.com/en/news/Burundi-the-attacks-in-Bujumbura-rekindle-suspicions-about-Rwanda/>

⁴³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, RED-Tabara, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁴ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107633.html>

⁴⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Military Forces of Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁶ Nova News, Burundi: the attacks in Bujumbura rekindle suspicions about Rwanda, 13.05.2024, <https://www.agenzianova.com/en/news/Burundi-the-attacks-in-Bujumbura-rekindle-suspicions-about-Rwanda/>

⁴⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Unidentified Armed Group, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Przestępczość w Burundi stanowi bardzo duży problem. Najbardziej rozpowszechnione formy przestępstw to handel ludźmi, złotem i bronią, przemyt i przestępstwa finansowe. W działania przestępcze często zaangażowane są osoby lub grupy powiązane z władzami. Przemycnicy współpracują ze skorumpowanymi urzędnikami, szczególnie na przejściach granicznych z DRC. W Burundi nie ma typowych gangów i grup przestępczych, ale występuje zjawisko powiązań przestępczych między rządowymi i nielegalnymi ugrupowaniami zbrojnymi, szefami służb bezpieczeństwa, urzędnikami wysokiego szczebla, politykami, lokalnymi władzami i biznesmenami.^[48]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i prawo zapewniają swobodę przemieszczania się wewnętrznego, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji, a rząd zwykle przestrzega tych zasad.^[49]

Rząd nakazał prowadzenie tzw. „dzienników gospodarstw domowych” (*cahier lub livret de menage*), które zawierały wykaz mieszkańców i pracowników domowych każdego gospodarstwa domowego, szczególnie w stolicy. Zdarzały się przypadki, kiedy policja aresztowała osoby podczas przeszukań okolicy, ponieważ nie były zarejestrowane w książeczkach domowych.^[50]

Samorządy na masową skalę tworzą punkty kontrolne na drogach w całym kraju, oficjalnie w celu poboru podatków tranzytowych od kierowców i pasażerów. W punktach kontrolnych często pracuje policja lub członkowie Imbonerakure. Punkty kontrolne utworzono także ze względów bezpieczeństwa. Często pojawiają się zarzuty, że pracownicy punktów kontrolnych prosili o łapówki przed dopuszczeniem pojazdów do ruchu. W niektórych przypadkach członkom Imbonerakure zarzucano, że wykorzystują punkty kontrolne do odmowy obywatelom swobodnego przemieszczania się z powodów politycznych, takich jak brak dowodu wniesienia wkładów finansowych na rzecz biur i działalności partii rządzącej. Uchodźcy z innych krajów, zarejestrowani w Burundi, byli zobowiązani do uzyskania zezwoleń na wyjazd w celu podróżowania poza obozami dla uchodźców i prawo to było powszechnie egzekwowane.^[51]

⁴⁸ Global Organized Crime Index, Burundi 2023, <https://ocindex.net/country/burundi>

⁴⁹ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107633.html>

⁵⁰ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107633.html>

⁵¹ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107633.html>

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Burundi jest krajem bardzo gęsto zaludnionym, jednak stosunkowo w niewielkim stopniu zurbanizowanym. W miastach mieszka jedynie około 14% ludności. Jednak w ostatnich latach ludności miejskiej bardzo szybko przybywa, a duża rzesza młodych ludzi chętnie szuka możliwości zatrudnienia w mieście. Większość mieszkańców miast mieszka jednak w nieformalnych osiedlach, z ograniczonym dostępem do bezpłatnych usług komunalnych.^[52]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W kwietniu 2022 r. w Burundi zarejestrowanych jako uchodźcy wewnętrzni było ok. 86 000 osób, z czego 68 000 opuściło swoje domy z powodu klęsk żywiołowych, a ok. 8 000 z powodu sytuacji bezpieczeństwa.^[53]

W 2022 r. media donosiły jednakże o przypadkach prób eksmisji osób wewnętrznie przesiedlonych z osiedli wokół dużych miast w gminach Giheta w prowincji Gitega i gminie Kabezi w Bużumburze ze względu na interes publiczny. Organizacje praw człowieka potępiły widoczne motywy polityczne stojące za eksmisjami. Media donosiły również o nękanii i aresztowaniach osób wewnętrznie przesiedlonych w prowincjach: Ngozi, Kirundo, Kayanza i Gitega, oskarżonych o utrzymywanie stosunków z uzbrojonymi grupami rebeliantów i sprzeciwianie się rozkazom rządu.^[54]

Według danych IOM Displacement Tracking Matrix (DTM) w maju 2023 r. w Burundi było ponad 76 900 osób wewnętrznie przesiedlonych, z czego 55% stanowiły kobiety, a 54% dzieci.^[55]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

W historii Burundi było kilka fal uchodźców z kraju. Ostatnia duża fala miała miejsce w 2015r., gdy doszło do niepokojów i rozruchów, kiedy poprzedni prezydent Pierre Nkurunziza ubiegał się o trzecią kadencję prezydencką, choć konstytucja Burundi dopuszczała tylko dwie kadencje. Na skutek starć i represji z kraju wyjechało ok. 600 000 osób, udając się głównie do krajów sąsiednich, a także do krajów Unii Europejskiej i RPA.^[56] W 2017 r. UNHCR rozpoczął program dobrowolnych powrotów, w wyniku którego do kraju powróciło ponad 220 000 osób.^[57] UNHCR zapewnia repatriantom transport, dokumenty, niewielkie zasiłki pieniężne, suchy prowiant, opiekę medyczną, wodę i pakiety sanitarne dla kobiet.^[58]

⁵² Integral Human Development, Burundi, <https://migrants-refugees.va/country-profile/burundi/>

⁵³ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees, Regional Bureau for East, Horn of Africa and the Great Lakes), Burundi Situation; Population of Concern to UNHCR as of 31 July 2023, 25.08.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2097179/RB_Situations_Burundi_20230731.pdf

⁵⁴ USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089214.html>

⁵⁵ IOM (International Organization for Migration), Burundi. Facts and Figures, <https://www.iom.int/countries/burundi>

⁵⁶ EU DIF (European Union Global Diaspora Facility), Diaspora Engagement mapping Burundi, 2020, https://diasporaforddevelopment.eu/wp-content/uploads/2020/07/CF_Burundi-v.2.pdf

⁵⁷ HRW (Human Rights Watch), World Report 2024 - Burundi, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103165.html>

⁵⁸ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), URGENT: Requirements to support the Voluntary Repatriation of Burundian Refugees in 2023; November 2023 – June 2024, 03.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2100159/UNHCR+-+URGENT+Requirements+for+Burundi+VolRep+-+Nov+2023+-+Jun+2024.pdf>

Powracający z obozów dla uchodźców, przede wszystkim w Tanzanii, otrzymują od UNHCR pakiety żywnościowe, które powinny im wystarczyć na trzy miesiące oraz jednorazową zapomogę wysokości 200 USD. Poza tym, ich los zleży przede wszystkim od miejscowych i ich pomocy. Jeśli nie mogą znaleźć pracy, nie starcza im jedzenia.^[59] Reintegracja powracających uchodźców bywa trudna ze względu na długi czas spędzony na uchodźstwie, brak ziemi uprawnej, słabą infrastrukturę, biedę i bezrobocie. Burundi zaś należy do regionów świata najgęściej zaludnionych.^[60] Okresowo w regionach dokąd wracają uchodźcy panuje napięta sytuacja żywnościowa. Ludzie są niedożywieni i jedzą tylko połowę tego co powinni. Ludność jest uzależniona od pomocy międzynarodowej, ale w niewystarczających ilościach, ze względu na braki w finansowaniu.^[61]

Według ankiet przeprowadzonych wśród powracających do Burundi z sąsiednich krajów, największym problemem jest znalezienie domu (74%) i zapewnienie dostępu dowody i pożywienia (49%). 85% powracających czuje się w Burundi bezpiecznie, ale problemem są kwestie ekonomiczne (48%). Nawet sześć miesięcy po przyjeździe rodziny nadal mają problem z podstawowymi potrzebami, jak woda, jedzenie i ubrania. Dostęp do zatrudnienia zależy w dużym stopniu od miejsca pobytu – w niektórych lokalizacjach pracę ma 90% powracających, a w innych – tylko 10%.^[62]

We wrześniu 2023 r. poza granicami kraju zarejestrowanych było nadal około 250 000 uchodźców z Burundi w innych krajach regionu: DRK, Tanzanii, Rwandzie i Ugandzie.^[63]

PODSUMOWANIE

Burundi jest republiką, a konstytucja z 2005 r. przewiduje silną rolę prezydenta w systemie rządów.

W Burundi kara śmierci nie jest przewidziana w obowiązującym prawie.

Na terenie kraju Burundi nie toczy się aktualnie konflikt zbrojny, których ofiarą byłaby ludność cywilna. Chociaż cywile padają ofiarą pozaprawnych zabójstw dokonywanych zarówno przez podmioty państwowe, jak i niepaństwowe, nie można stwierdzić, aby w Burundi istniało powszechne zagrożenie dla życia ludności. Incydenty te nie są powszechne, ale mają punktowy charakter. Aktualnie najbardziej niebezpiecznym regionem kraju jest dawny region Cibitoke.

W chwili obecnej nie odnotowuje się w Burundi masowych przesiedleń wywołanych przez konflikt zbrojny.

⁵⁹ The New Humanitarian, In Burundi, returning refugees face mixed fortunes, 14.06.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/06/14/burundi-returning-refugees-face-mixed-fortunes>

⁶⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/#people-and-society>

⁶¹ FEWS NET, Burundi – Food Security Outlook Update, 04.2023, <https://reliefweb.int/attachments/9e7aba85-fbf2-4835-9b6f-e85a0f170341/bi-food-security-outlook-update-2023-05-1684267904.pdf>

⁶² Mixed Migration Centre, Reintegration experiences of Burundi returnees, 09.2023, https://mixedmigration.org/wp-content/uploads/2023/09/302_Reintegration_Burundi_returnees.pdf

⁶³ HRW (Human Rights Watch), World Report 2024 - Burundi, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103165.html>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. Africa News, Burundi shuts borders with Rwanda after accusing Kigali of funding rebel attacks, 12.01.2024, <https://www.africanews.com/2024/01/12/burundi-shuts-borders-with-rwanda-after-accusing-kigali-of-funding-rebel-attacks//>
2. African Studies Centre, Burundi – Ethnic Groups, <https://www.africa.upenn.edu/NEH/bethnic.htm>
3. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023 [ACT 50/7952/2024], <https://www.ecoi.net/en/document/2110112.html>
4. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
5. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, CNDD-FDD, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
6. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, RED-Tabara, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
7. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Armed Forces of Burundi, Police Forces of Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
8. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Looting, Property destruction, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
9. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Military Forces of Burundi, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
10. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Burundi, Unidentified Armed Group, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
11. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Burundi, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burundi/>
12. EU DIF (European Union Global Diaspora Facility), Diaspora Engagement mapping Burundi, 2020, https://diasporaforddevelopment.eu/wp-content/uploads/2020/07/CF_Burundi-v.2.pdf
13. FEWS NET, Burundi – Food Security Outlook Update, 04.2023, <https://reliefweb.int/attachments/9e7aba85-fbf2-4835-9b6f-e85a0f170341/bi-food-security-outlook-update-2023-05-1684267904.pdf>
14. Global Organized Crime Index, Burundi 2023, <https://ocindex.net/country/burundi>
15. HRW (Human Rights Watch), World Report 2024 - Burundi, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103165.html>

16. Integral Human Development, Burundi, <https://migrants-refugees.va/country-profile/burundi/>
17. IOM (International Organization for Migration), Burundi. Facts and Figures, <https://www.iom.int/countries/burundi>
18. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Burundi, 21.01.2023, <https://www.gov.pl/web/tanzania/burundi-ie>
19. Mixed Migration Centre, Reintegration experiences of Burundi returnees, 09.2023, https://mixedmigration.org/wp-content/uploads/2023/09/302_Reintegration_Burundi_returnees.pdf
20. Nova News, Burundi: the attacks in Bujumbura rekindle suspicions about Rwanda, 13.05.2024, <https://www.agenzianova.com/en/news/Burundi-the-attacks-in-Bujumbura-rekindle-suspicions-about-Rwanda/>
21. Region Week, Why Burundi will only have 5 provinces instead of 18?, 11.01.2024, <https://regionweek.substack.com/p/why-burundi-will-only-have-5-provinces>
22. The New Humanitarian, In Burundi, returning refugees face mixed fortunes, 14.06.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/06/14/burundi-returning-refugees-face-mixed-fortunes>
23. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Burundi Situation; Population of Concern to UNHCR as of 31 July 2023, 25.08.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2097179/RB_Situations_Burundi_20230731.pdf
24. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), URGENT: Requirements to support the Voluntary Repatriation of Burundian Refugees in 2023; November 2023 – June 2024, 03.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2100159/UNHCR+-+URGENT+Requirements+for+Burundi+VolRep+-+Nov+2023+-+Jun+2024.pdf>
25. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Concluding observations on the third periodic report of Burundi , 29 sierpnia 2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2099217/G2315712.pdf>
26. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Burundi, <https://www.unocha.org/burundi>
27. UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa; Report of the Secretary-General [S/2023/934], 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2102170/N2336753.pdf>
28. UNFPA (UN Population Fund), <https://www.unfpa.org/data/emergencies/burundi-humanitarian-emergency>
29. United Nations, FORCES DEMOCRATIQUES DE LIBERATION DU RWANDA (FDLR), <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1533/materials/summaries/entity/forces-democratiques-de-liberation-du-rwanda-%28fdlr%29>
30. USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Burundi, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089214.html>

31. USDOS (US Department of State), Annual report on human rights in 2023, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107633.html>
32. Wikipedia, Red Tabara, <https://en.wikipedia.org/wiki/RED-Tabara>